

Akcioni Plan

za unapređenje kvaliteta upotrebe jezika u Opštini Istok

2016

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Republika e Kosovës - Република Косово - Republic of Kosovo
Qeveria - Влада - Government
Zyra e Kryeministrit - Канцеларија премијера - Office of The Prime Minister
Zyra e Komisionerit për Gjuhët - Канцеларија повереника за језике
Office of the Language Commissioner

Akcioni plan za unapređenje kvaliteta upotrebe jezika u opštini Istok

1. O projektu

NVO “Komunikacija za razvoj društva” - CSD je u saradnji sa Agencijom SAD za međunarodni razvoj (United States Agency for International Development, USAID), kroz program Unapredimo Kosovo zajedno (Advancing Kosovo Together, AKT) radila na sprovođenju projekta “Podrška naporima poverenika za jezike na unapređenju upotrebe zvaničnih jezika u 12 partnerskih opština na USAID-ovom projektu Unapredimo Kosovo zajedno”. Cilj projekta bio je podizanje svesti građana o važnosti njihovog učešća u predstavljanju potreba i zaštiti prava na jezik, kao i saradnji sa predstavnicima institucija.

Od Avgusta 2016. CSD nastavlja sa projektom “Obezbediti kvalitet i moderne mehanizme za podršku naporima Kancelarije poverenika za jezike na Kosovu”, a sve u cilju unapređenja autonomije i komunikacije između većinske i nevećinskih zajednica. Takođe, unaprediće se i komunikacija između lokalne samouprave i nevećinskih zajednica u 12 opština, partnerskih opština AKT-ovig programa koji podržava lokalnu samoupravu da konkretnije unapredi implementaciju Zakona o upotrebi jezika.

U okviru ovog projekta CSD će organizovati sledeće aktivnosti kako bi se ispunio projektni cilj:

- Izradiće Opštinama akcione planove, u svih 12 ciljanih opština,
- Odžavanje redovnih mesečnih sastanaka,
- Obezbediće informativne table kao i oznake na vratima opštinskih odeljenja za 12 ciljanih opština.
- Obezbediće softver za prevođenje, za prevodioce, u svakoj od ciljanih opština,
- Uspostaviće dugoročan moderan mehanizam za žalbe Kancelariji poverenika za jezike,
- Promovisaće aplikaciju za android i IOS platforme,
- Nadgledaće upotrebu Vodiča,
- Organizovaće finalnu konferenciju projekta.

2. Akronimi

NVO – Nevladina organizacija

CSD – Communication for Social Development (komunikacija za razvoj društva)

USAID – Agencija SAD za međunarodni razvoj (United States Agency for International Development)

SAD – Sjedinjene američke države

AKT – Advancing Kosovo Together (Unapredimo Kosovo Zajedno)

KPJ – Office for Language Commission

IOS – Iphone Operativni sistem

3. O opštini Istok

Opština Istok nalazi se na severo-zadapu Kosova. Prostire se na površini od oko 454 km² i obuhvata Istok i 50 okolnih sela. Ukupan broj stanovnika je 39.289 (prema poslednjem popisu stanovništva urađenom 2011. godine).

Etnički sastav:

36.154 Albanaca

1.544 Egipćana

1.142 Bošnjaka

194 Srba

111 Aškalija

39 Roma

10 Turaka

45 ostali

50 nije navedeno

(izvor, Agencija za statistiku Kosova).

Napomena: Prema podacima opštinske kancelarije za zajednice i povratak oko 2.316 Srba i 1670 Egipćana živi na teritoriji opštine Istok.

4. Zakon o upotrebi jezika

Zakon br. 02/L-37 o upotrebi jezika stupio je na snagu 2007. godine sa ciljem da obezbedi poštovanje jezičkog identiteta svih lica i stvori okruženje u kome sve zajednice mogu da izraze i očuvaju svoj jezički identitet.

Članovi 1 - 3

garantuju jezička prava svih zajednica koje žive na Kosovu, jezičku ravnopravnost, promovisanje svih jezika, utvrđuju službene jezike na centralnom i lokalnom nivou, jezike u službenoj upotrebi i utvrđuju procenat na osnovu koga jedan jezik može postati službeni na lokalnom nivou.

Upotreba jezika u centralnim institucijama

Članovi 4 - 6

garantuju upotrebu jezika u radu centralnih institucija. Službeni jezici koriste se ravnopravno u komunikaciji, na sastancima institucija, na javnim sastancima, u službenim dokumentima, u zvaničnim nazivima institucija itd.

Ovi članovi garantuju pravo na upotrebu jezika tokom rada Skupštine, različitih odbora i tokom donošenja zakona i normativnih akata na službenim jezicima.

Upotreba jezika u opštinskim institucijama

Članovi 7 - 10

Ovi članovi određuju upotrebu jezika na lokalnom nivou. U skladu sa njima svaki sastanak, dokument, uredba i opštinski akt se donosi i objavljuje na službenim jezicima konkretne opštine. Jezici imaju ravnopravan status i treba da se obezbede prevodi sa jednog jezika na drugi, ukoliko se to zahteva.

Ovi članovi garantuju pravo na upotrebu jezika u službenoj upotrebi, kao i prava građana/ki da traže usluge na tim jezicima, ukoliko je njihov jezik jedan od pomenutih i oni objašnjavaju kako se ispisuju nazivi institucija, znakovi, nazivi opština, naselja, sela, ulica itd.

Upotreba jezika u javnim preduzećima

Član 11

garantuje da su sva preduzeća, kako javna tako i ona u društvenom vlasništvu, dužna da poštuju jezičku ravnopravnost. Svako lice mora biti u prilici da se informiše i da komunicira na bilo kom službenom jeziku.

Upotreba jezika u sudskim postupcima

Članovi 12 - 18

garantuju ravnopravnost službenih jezika u svim sudskim postupcima, pravo svakog lica da u ovim postupcima koristi jezik svog izbora. Svi postupci, dokumenta, obaveštenja i spisi treba da budu na službenim jezicima. Svaka osoba čiji jezik nije službeni jezik, niti jezik u službenoj upotrebi ima pravo da komunicira, zahteva usluge i da odgovara na svom maternjem jeziku. Ustanove za sprovođenje zakona, sudovi, zatvori itd. su dužni da pruže pomoć svim ovim licima pri prevodu i komunikaciji.

Upotreba jezika u prosvetnim ustanovama

Članovi 19 - 24

garantuju da će jezici na kojima se odvija nastava u javnim prosvetnim ustanovama biti u skladu sa odredbama Ustava i Zakona o obrazovanju. Svako lice ima pravo da se obrazuje na svom maternjem jeziku. Prosvetne ustanove su dužne da vode sve postupke u skladu sa Zakonom i drugim relevantnim zakonima. Službeni jezici na Kosovu su glavni jezici na kojima se odvija nastava na javnim univerzitetima.

Upotreba jezika u medijima

Članovi 25 - 26

garantuju da svako lice ima pravo da obrazuje medijsku kuću na jeziku po svom izboru, u skladu sa zakonom.

Upotreba jezika na javnim servisima tokom prenosa uređuje se i Zakonom o medijima.

Lična imena

Član 27

garantuje pravo upisa ličnog imena u javne registre. Svaki pojedinac polaže pravo da upiše svoje ime i prezime u izvornom obliku u zavisnosti od svog jezika i tradicije.

Jezička sloboda

Članovi 28 - 30

garantuju pravo svakog da obrazuje i vodi pravne subjekte, kao što su kulturna udruženja, organizacije, privredni subjekti itd. na svom jeziku. Takođe, u privatnoj sferi, preduzeće može komunicirati i pružati usluge na jeziku po svom izboru. Međutim, ukoliko aktivnosti ovih preduzeća, čiji jezik nije jedan od službenih jezika, mogu štetiti legitimnom, javnom interesu kao što su javni poredak, javna bezbednost, zdravlje itd. kosovske institucije zahtevaju dodatnu upotrebu službenih jezika.

U preduzećima koja pružaju javne usluge važi princip ravnopravnosti službenih jezika.

Sprovođenje

Član 31

garantuje da će Vlada Kosova i druge institucije usvojiti mere za promovisanje, upotrebu i podjednak status službenih jezika i obezbediti zaštitu, očuvanje i promovisanje jezika zajednica čiji maternji jezik nije službeni jezik.

5. Realizacija projekta u opštini Istok

Tokom implementacije projekta "Podrška naporima poverenika za jezike na unapređenju upotrebe zvaničnih jezika u 12 partnerskih opština na USAID-ovom projektu Unapredimo Kosovo zajedno" jedna od komponenata je bila i aktivnosti tajnih klijenata. Uloga tajnog klijenta je bila da proceni dostupnost informacija, opšte kulture u komunikaciji opštinskih službenika i zahtev informacija putem elektronske pošte (e-mail). Ključni nalazi posete tajnog klijenta Opštini Gračanica su sledeći:

Dostupnost informacija na službenim jezicima

- Na ulazu u zgradu opštine stoji tabla na dva jezika.
- Opštinska oglasna tabla sadrži sve odluke i objave na oba službena jezika, kao i oglase za radna mesta u opštini (u vreme posete misterioznog klijenta u toku je bio jedan konkurs za radno mesto).
- U holu opštinske zgrade postoji tabla sa planom zgrade na kojoj su naznačene kancelarije, imena službenika i njihove pozicije, i na albanskom i na srpskom jeziku.
- Pored svake kancelarije postoje dvojezične table sa imenom i pozicijom službenika koji radi u toj kancelariji (albanski i srpski jezik)

Kultura komuniciranja

- Za svaki kontakt ostvaren sa bilo kojim službenikom opštine, klijent je dobio odgovor na svom maternjem jeziku.
- U slučaju da službenik ne govori srpski jezik, odmah je pozvan prevodilac koji je brzo stigao.
- Tajni Klijent je zaključio, nakon razgovora sa službenicima, da su svi obrasci dostupni na oba jezika.
- Klijent je zaključio da većina službenika govori oba službena jezika.

Komunikacija putem i-mejla

- Na i-mejl koji je poslat opštini na jeziku manjine odgovoreno je na maternjem jeziku misterioznog klijenta.

6. Akcioni plan

Ispod možete pronaći akcioni plan mera koje koje treba preduzeti u opštini Istok

